

Presentatie Biografie Rudolph Pabus Cleveringa Leiden 16 januari 2019

Hartelijk welkom aan u,

- mevrouw Hiltje Cleveringa en uw echtgenoot Theo Ten Kate,
- welkom families van beide kanten,
- welkom aan u, Henri Lenferink, burgemeester van Leiden,
- welkom prof. Joanne van der Leun, de huidige decaan van onze rechtenfaculteit,
- welkom Kees en Treesje Schuyt, en familie
- welkom aan de uitgever,
- en ten slotte welkom aan u allen,

Dit is een bijzonder en ongetwijfeld ook emotioneel moment. Op de plaats waar prof. Rudolph Pabus Cleveringa zijn protestrede uitsprak, nu 78 jaar geleden, ontvangt u, mevrouw Cleveringa, straks uit handen van prof. Kees Schuyt het eerste exemplaar van de biografie van uw vader.

In het Groot Auditorium, met achter mij de beroemde glas-in-loodramen die mede die gebeurtenis verbeelden – en die zo, op een indrukwekkende wijze, weergeven dat waar onze universiteit al eeuwen lang voor wil staan.

Vandaag is het eens te *meer* een bijzondere dag omdat het precies honderd jaar geleden is dat Cleveringa in dit gebouw promoveerde, bij Meijers.

Voor mij als rector van deze universiteit, en bovendien als privaatrechtjurist, is dit een even bijzonder moment.

Het boek beschrijft een periode waaraan ik, als klein jongetje in Leiden en later als student, op geen enkele manier deel heb gehad. Daarvoor was ik te jong. Met Meijers overlap ik twee dagen.

Begin 2017 liet Kees Schuyt mij weten van plan te zijn om een biografie te schrijven, en vanaf dat moment is hij op een indrukwekkende manier aan de slag gegaan.

Zijn geweldige boek, dat ik de afgelopen weken op mijn iPad heb mogen lezen, draagt op een unieke manier bij aan de geschiedschrijving van onze universiteit. Het gaat bovendien niet alleen over de mens Cleveringa, maar heel nadrukkelijk ook over Telders, Meijers en een aantal andere giganten van onze universiteit.

Er zijn in de loop van het schrijven ook nieuwe documenten boven water gekomen: ik denk aan die 82 schriftjes die, in een verkeerde doos, bij de Raad van State terecht waren gekomen en die nu terug zijn in Leiden.

Bijzonder voor mij als rector is *ook* dat er binnenkort een tweede boek verschijnt. Het horzelnest, de Leidse universiteit in oorlogstijd, van Willem Otterspeer. Willem is hier vandaag ook, en zijn boek wordt op 9 februari gepresenteerd.

Het moet voor u beiden een bijzondere ervaring zijn geweest. In een interview met de universiteit gisteren, vroegen we daarnaar. En u antwoordde:

“Tijdens mijn onderzoek heb ik met Willem gesproken. Veel van de archieven die ik nodig had bevonden zich letterlijk in zijn werkkamer in het Academiegebouw. Ik ben heel benieuwd

naar zijn uiteindelijke boek. Hij zei wel eens gekscherend tegen mij: Jij hebt het maar gemakkelijk, jij hoeft maar één leven te beschrijven. En dan zei ik: Ja, maar dat is een periode van 86 jaar. Die periode van jou duurde vijf jaar.”

Ik zei het al, het is een geweldig boek geworden. Niet alleen vanwege de vele feiten die een veel rijker beeld geven van de mens die Cleveringa was, maar ik heb als rector ook zo veel geleerd, over onze universiteit en onze rechtenfaculteit in de periode die u beschrijft. Dingen die ik niet wist.

Fraai zijn de vele momenten waarop jij, Kees, op de lichtvoetige manier die jouw stijl zo kenmerkt, commentaar geeft op de gebeurtenissen. Bijvoorbeeld waar je kort uitweidt over het verschijnsel ‘moed’.

Want waar haalde Cleveringa de moed vandaan? Het antwoord, schrijf je, geeft Cleveringa eigenlijk zelf: zijn *ambtelijke plicht* als decaan, de *morele plicht*, zo sterk verbonden met zijn wetenschappelijke werk, *erkentelijkheid jegens zijn promotor Meijers*; en ten slotte, *een voorbeeld willen zijn voor zijn studenten*: Cleveringa voelde dat hij als docent zou falen als hij op dat moment het verkeerde voorbeeld zou geven.

Het is een belangrijke passage in het boek. En het zijn vier waarden die voor mij als rector, en voor de bestuurders en ambtsdragers van onze gehele universiteit, ook vandaag onverkort zouden moeten gelden.

Dames en heren, de orde van dienst vandaag is:

- Een presentatie van de auteur
- Een toespraak van prof. Lawson
- Een toelichting van Tijn Boon van uitgeverij Boom
- Vervolgens de uitreiking van de eerste exemplaren van het boek aan mevrouw Cleveringa, aan de decaan en aan de burgemeester en ten slotte is er, na afloop, gelegenheid om een gesigneerd exemplaar aan te schaffen.

Nog een ding. Ik word om 6 uur bij de minister van OCW verwacht. Het kan dus zijn dat ik eerder weg moet. Dat is vervelend en zeldzaam onhoffelijk in dit gezelschap, maar beschouwt u ook dat maar als *mijn* “ambtelijke plicht”.

En dan geef ik nu het woord aan jou, Kees.